

A Study on the Perspectives of Single Students on the Criteria for Marriage and their Correspondence with Quranic Principles at Mazandaran University of Medical Sciences

Yadollah Jannati¹, Hedayat Jaafari^{2*}, Seyed Kazem Hossieni³

- 1- Psychiatry and Behavioral Sciences Research Center, Department of Psychiatric Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
- 2- Department of Medical-Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran
- 3- Student Research Committee, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

*Corresponding Author:
Hedayat Jaafari
School of Nursing and Midwifery, Vesal Shirazi St, Amir Mazandarani Blvd, Sari, Iran

E-mail:
jafarih2010@gmail.com

Received: 25 Feb 2014
Revised: 31 May 2015
Accepted: 13 Sep 2015

Abstract

Background and Purpose: Selecting a marriage partner is an influential factor in an individual's mental health and lifestyle. The impacts of marriage on reducing personal and social disorders have been well determined. For a systematic planning and raising awareness among the youth about Quranic and religious criteria for marriage, it is essential to familiarize them with these principles. The present study was conducted to identify single students' perspectives on the criteria for marriage and determine the correspondence of these criteria with Quranic and religious principles at Mazandaran University of Medical Sciences in 2013.

Materials and Methods: In this analytical, descriptive study, 360 single female and male subjects were selected via random sampling at Mazandaran University of Medical Sciences in 2013. The data collection tools included a questionnaire on demographic characteristics, criteria for marriage and causes of decline in marriage. The criteria for marriage were rated as "very important", "important", "somehow important", "unimportant", and "very unimportant". Causes of decline in marriage were rated as follows: "Completely agree", "agree", "somehow agree", "disagree", and "completely disagree". For data analysis, descriptive statistics and Chi-square test were applied, using SPSS version 20.

Results: In this study, 67.2% of the participants were female (age range: 18-22 years). In total, 70% of the students were in educational semesters 1-4. As the findings indicated, honesty (96.9%), which is a Quranic recommendation to all Muslims, was one of the most significant criteria. The students' perspectives on parental satisfaction, common religion, good behavior, avoidance of sinful acts, and lack of criminal records, which are also emphasized in Islam, had a significant relationship in two genders.

Conclusion: According to the research findings, students' criteria for marriage are based on the dominant culture and religion in the society. Therefore, in order to guarantee students' religious health, a more rigorous plan should be applied to institutionalize marriage and promote students' perspective on this institution.

Keywords: Criteria for marriage, Single students, Quran

بررسی دیدگاه دانشجویان مجرد در خصوص معیارهای ازدواج و انطباق آن با معیارهای قرآنی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران

یداله جنتی^۱، هدایت جعفری^{۲*}، سید کاظم حسینی^۳

چکیده

سابقه و هدف: یکی از عوامل مؤثر در سلامت روان و شیوه زندگی افراد، انتخاب همسر و ازدواج است که سبب کاهش نابسامانی‌های فردی و اجتماعی می‌شود. برای برنامه‌ریزی اصولی و بالا بردن سطح آگاهی جوانان از معیارهای قرآنی و دینی، شناخت نظرات آنان ضروری است؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان مجرد در خصوص معیارهای ازدواج و انطباق آن با معیارهای قرآنی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ انجام گردید.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر، به روش توصیفی-تحلیلی و با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی بر روی ۳۶۰ دانشجوی پسر و دختر مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ انجام شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه‌ای شامل: مشخصات فردی، معیار ازدواج و علل کاهش ازدواج بود. معیارهای ازدواج در پنج سطح خیلی مهم، مهم، تا حدودی مهم، کم اهمیت و بسیار بی‌اهمیت و علل کاهش ازدواج نیز در پنج سطح کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی موافقم، مخالفم و کاملاً مخالفم تعیین گردیدند. اطلاعات جمع‌آوری شده به وسیله نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۰ و از طریق آمار توصیفی و آزمون استنباطی؛ با آزمون مجذور کای دو، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: در مطالعه‌ی حاضر، ۶۷/۲ درصد دانشجویان دختر و در محدوده‌ی سنی ۲۲-۱۸ سال بودند. ۷۵ درصد دانشجویان در ترم ۴-۱ تحصیلی بودند. یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد معیار داشتن صداقت (۹۶/۹ درصد) که یکی از توصیه‌های مهم قرآن به همه‌ی مسلمانان است، از مهم‌ترین معیارها بوده است. دیدگاه دانشجویان در مورد معیارهای رضایت والدین، مذهب مشترک، خوش اخلاقی، عدم ارتکاب به گناه همسر، نداشتن سابقه‌ی قضایی و کیفری که این معیارها در اسلام نیز مورد تأکید است، در دو جنس رابطه معناداری داشت.

استنتاج: براساس یافته‌های حاصل از این پژوهش، معیارهای ازدواج دانشجویان براساس فرهنگ و مذهب حاکم بر جامعه می‌باشد؛ بنابراین برای تأمین سلامت دینی دانشجویان باید درصد برنامه‌ریزی جدی‌تر برای نهادینه نمودن آن بود تا دانشجویان پسر و دختر با دید بهتر و نگرش مثبت‌تری به سمت این سنت پسندیده گام بردارند.

واژه‌های کلیدی: دانشجویان مجرد، قرآن، معیارهای ازدواج

۱- مرکز تحقیقات روان‌پزشکی و علوم رفتاری، گروه روان‌پرستاری دانشکده پرستاری و مامایی نسیبیه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۲- گروه داخلی و جراحی دانشکده پرستاری و مامایی نسیبیه، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۳- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

* مؤلف مسئول: هدایت جعفری

ساری، بلوار امیر مازندرانی، خیابان وصال شیرازی، دانشکده پرستاری و مامایی نسیبیه، ساری، ایران

E-mail:
jafarih2010@gmail.com

دریافت: ۱۱ اسفند ۱۳۹۳
اصلاحات: ۱۰ خرداد ۱۳۹۴
پذیرش: ۲۲ شهریور ۱۳۹۴

مقدمه

افراد، ازدواج و تشکیل خانواده است که سبب کاهش

یکی از عوامل مؤثر در سلامت روان و شیوه زندگی

آمریکایی صورت گرفت، دانشجویان پسر جذابیت فیزیکی همسر را، ضروری ترین ویژگی برای انتخاب همسر می دانستند که با پژوهش کامکار و اکبرتبارطوری (۱۳۷۸) تطابق دارد (۵). مهم ترین ابزار برای برنامه ریزان، داشتن اطلاعات به روز در مورد دیدگاه جوانان و به ویژه دانشجویان می باشد که این مهم با تحقیقات مداوم و به روز قابل دستیابی خواهد بود.

هدف از این مطالعه، مقایسه نتایج آن با نتایج مطالعه ای است که در سال ۱۳۸۵ توسط حیدری و همکاران صورت گرفته است، با این تفاوت که، در این مطالعه بیشتر بعد اعتقادی و مذهبی ازدواج مدنظر بوده است؛ با این دیدگاه که با گذشت زمان و ایجاد دهکده جهانی و تهاجم فرهنگی غرب و تأثیری که رسانه های جمعی و به ویژه ماهواره بر زندگی می گذارد، آیا تفاوتی در دیدگاه های دانشجویان حاصل شده است. همچنین در این مطالعه علل کاهش ازدواج هم مورد بررسی قرار گرفته است؛ بنابراین مطالعه ای حاضر به منظور بررسی دیدگاه دانشجویان مجرد در خصوص معیارهای ازدواج و انطباق آن با معیارهای قرآنی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ انجام شد.

مواد و روش ها

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی بود که معیارهای انتخاب همسر از بعد اعتقادی، علل کاهش ازدواج، مشکلات ازدواج دانشجویان و پیشنهادات دانشجویان برای تسهیل امر ازدواج از دیدگاه دانشجویان مجرد دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ مورد بحث و بررسی قرار گرفت. جامعه ای پژوهش شامل کلیه دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال ۱۳۹۲ بود که در زمان اجرای پژوهش در یکی از دانشکده های پزشکی، داروسازی، دندان پزشکی، پرستاری و مامایی، پیراپزشکی و بهداشت به تحصیل اشتغال داشتند. روش نمونه گیری در این مطالعه به صورت نمونه گیری تصادفی بود که برای تعیین نمونه با در نظر گرفتن حجم جامعه (۵۵۰۰ نفر) و با

نابسامانی های فردی و اجتماعی می شود. برای برنامه ریزی اصولی و بالا بردن سطح آگاهی جوانان از معیارهای صحیح ازدواج، شناخت نظرات آنان ضروری است (۱). دانشجویان، به ویژه شاغلین به تحصیل در رشته های علوم پزشکی به دلیل مشغله ای درسی و همچنین طولانی بودن زمان تحصیل بیش از سایر جوانان موانع و مشکلاتی پیش روی خود در امر ازدواج و تشکیل خانواده مشاهده می کنند (۲). با مقایسه سن ازدواج در جامعه ای دانشجوی و غیردانشجو، سن متوسط ازدواج در دانشجویان پسر دانشگاه علوم پزشکی ۲۹/۱ سال و در دانشجویان دختر ۲۷/۲ سال می باشد، که سه سال بیشتر از متوسط سن ازدواج در جامعه است (۲). با وجود برگزاری سمینارهای متعدد در خصوص ازدواج و دایر بودن دفاتر مشاوره دانشجویی در دانشگاه های کشور، به نظر می رسد سهولت در امر ازدواج دانشجویان حاصل نشده است (۳). خانواده در حکم یک واحد اجتماعی، عزت نفس را در افراد پرورش داده و سیر به سوی کمال را تسهیل می کند و مانع خدشه دار شدن شخصیت فرد می شود؛ به طوری که آمار جهانی نشان می دهد که اختلالات روانی در افراد مجرد به مراتب بیشتر از افراد متأهل است (۴). با توجه به نقش دانشجویان به عنوان طراحان اصلی اداره جامعه در آینده، توجه جدی به این نیروی عظیم و خلاق، توسعه و ترقی آینده کشور را تضمین خواهد کرد. این امر با برنامه ای اساسی در جهت هدایت و رفع نیازهای واقعی آن ها به خصوص در زمینه ازدواج میسر می شود (۵). در پژوهشی که توسط حیدری و همکاران (۱۳۸۵) انجام شد معیارهایی که به نظر دانشجویان در اولویت بودند به ترتیب شامل: تفاهم اخلاقی، وفاداری، مسئولیت پذیری، شناخت قبل از ازدواج و رضایت والدین بوده است (۶). همچنین در پژوهشی که توسط حرازی و همکارانش (۱۳۷۶) انجام شد این معیارها به ترتیب شامل: باایمان بودن، خوش اخلاقی، مسئولیت پذیری، وفاداری و وجاهت بودند که این تفاوت ها به دلیل معیارهایی بود که در پرسشنامه شده است (۲). طبق پژوهش فینگلد (Feingold) در سال ۱۹۹۰ که بر روی دانشجویان

گرفت. مهم‌ترین معیارهای اعتقادی ازدواج و علل کاهش ازدواج از دیدگاه دانشجویان مجرد علوم پزشکی مازندران نیز تعیین شده و ارتباط آن‌ها با متغیرهای توضیحی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

یافته‌ها

اطلاعات به‌دست آمده حاکی از آن بود که ۶۷/۲ درصد دانشجویان دختر و ۳۲/۸ درصد پسر بودند. ۸۳ درصد دانشجویان در محدوده سنی ۱۸ تا ۲۲ سال و ۱۷ درصد در محدوده سنی ۲۳ تا ۲۹ سال بودند. ۳۵/۳ درصد دانشجویان از دانشکده پیراپزشکی، ۲۱/۱ درصد پزشکی، ۱۳/۹ درصد داروسازی، ۱۳/۳ درصد بهداشت، ۱۱/۴ درصد پرستاری و مامایی و ۵ درصد دندان‌پزشکی بودند. همچنین ۵۸/۱ درصد دانشجویان در مقطع کارشناسی، ۴۰ درصد دکتری و ۱/۹ درصد کارشناسی‌ارشد بودند (جدول ۱).

به‌طور کل معیارهایی که مهم‌ترین سهم را در انتخاب همسر داشتند عبارتند از: تفاهم اخلاقی، صداقت،

جدول ۱: توزیع فراوانی نمونه‌های مورد مطالعه بر حسب مشخصات فردی دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی

مازندران در سال ۱۳۹۲

ویژگی نمونه	تعداد (درصد)
جنس	
زن	۲۴۲ (۶۷/۲)
مرد	۱۱۸ (۳۲/۸)
سن	
۱۸-۲۲ سال	۲۹۹ (۸۳)
۲۳-۲۹ سال	۶۱ (۱۷)
ترم تحصیلی	
۱-۴	۲۷۰ (۷۵)
۵-۸	۸۳ (۲۳)
۹-۱۲	۷ (۲)
مقطع تحصیلی	
کارشناسی	۲۰۹ (۵۸/۱)
دکترای عمومی	۱۴۴ (۴۰)
کارشناسی ارشد	۷ (۱/۹)
دانشکده	
پیراپزشکی	۱۲۷ (۳۵/۳)
پزشکی	۷۶ (۲۱/۱)
داروسازی	۵۰ (۱۳/۹)
بهداشت	۴۸ (۱۳/۳)
پرستاری و مامایی	۴۱ (۱۱/۴)
دندان‌پزشکی	۱۸ (۵)
جمع کل	۳۶۰ (۱۰۰)

استفاده از فرمول حجم نمونه کوکران، تعداد نمونه لازم برای انجام این مطالعه ۳۶۰ نفر به‌دست آمد؛ اما با در نظر گرفتن اینکه بعضی از پرسشنامه‌ها ناقص باشند یا قابلیت کاربردی نداشته باشند، حجم نمونه ۴۰۰ نفر در نظر گرفته شد؛ بنابراین سهمیه هر دانشکده براساس تعداد دانشجویان آن دانشکده و حجم نمونه محاسبه شد که سهمیه دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، دندان‌پزشکی، پرستاری و مامایی، پیراپزشکی و بهداشت به‌ترتیب ۹۴، ۵۷، ۱۸، ۴۷، ۱۳۴ و ۵۰ نفر بود. نمونه‌گیری به‌صورت تصادفی و براساس سهمیه هر دانشکده، ترم‌های مختلفی از رشته‌ها گزینش شدند و پرسشنامه بین دانشجویان توزیع و جمع‌آوری گردید. پرسشنامه‌ی جمع‌آوری اطلاعات، دارای پنج قسمت بود که شامل ویژگی‌های فردی، معیارهای زیست‌شناختی، روان‌شناختی و اجتماعی ازدواج، علل کاهش ازدواج دانشجویان، مشکلات ازدواج دانشجویان و پیشنهادات دانشجویان برای تسهیل ازدواج بود. در رابطه با معیارهای ازدواج دانشجویان باید یکی از گزینه‌های خیلی مهم، مهم، تا حدودی مهم، کم اهمیت و بسیار بی‌اهمیت را انتخاب می‌نمودند که البته گزینه‌های خیلی مهم و مهم با هم جمع شده و تحت عنوان مهم در نظر گرفته شد و دو گزینه کم اهمیت و بسیار بی‌اهمیت نیز تحت عنوان کم اهمیت در نظر گرفته شدند. در رابطه با علل کاهش ازدواج یکی از گزینه‌های کاملاً موافقم، موافقم، تا حدودی موافقم، مخالفم و کاملاً مخالفم انتخاب گردید که در نتایج مثل معیار ازدواج به‌صورت سه گزینه‌ی موافق، تا حدودی موافق و مخالف در نظر گرفته شد. در رابطه با مشکلات ازدواج و پیشنهادات دانشجویان برای تسهیل راه ازدواج، دانشجویان موارد مورد نظر خود را ذکر نمودند. سپس روایی پرسشنامه توسط چهار نفر از اساتید صاحب‌نظر بررسی و مورد تأیید قرار گرفت. پرسشنامه در نیمسال دوم سال ۱۳۹۲ بین دانشجویان توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری گردید. داده‌های به‌دست آمده از این مطالعه، توسط نرم‌افزار SPSS و ویرایش ۲۰ از طریق آمار توصیفی و آزمون استنباطی مجذور کای دو مورد تجزیه و تحلیل قرار

ازدواج بین سن و عدم تطابق فرهنگی ($P=0/024$)، گرایش به مسائل مادی ($P=0/036$) رابطه معناداری وجود داشت. در رابطه با مهم‌ترین معیارهای ازدواج بین مقطع تحصیلی و وفاداری ($P=0/047$)، نداشتن سابقه قضایی و کیفری ($P=0/046$) رابطه معناداری وجود داشت. در رابطه با مهم‌ترین معیارهای ازدواج بین ترم تحصیلی و وفاداری ($P=0/0001$) و در مورد عواملی که باعث کاهش ازدواج می‌شود، بین ترم تحصیلی و عدم شناخت کامل از طرف مقابل ($P=0/019$) رابطه معناداری وجود داشت.

دانشجویان در مورد مشکلات ازدواج خود مسائل متعددی را اشاره نمودند که مهم‌ترین آن‌ها از نظر دانشجویان پسر، عدم شناخت کامل طرف مقابل، عدم موافقت خانواده، ادامه تحصیل، پیدا نکردن فرد مناسب، مشکل خدمت سربازی و ... بوده است؛ اما از نظر دانشجویان دختر، عدم وجود خواستگار متناسب با معیارهای مذهبی و اجتماعی، عدم شناخت طرف مقابل، عدم اعتماد به جوانان امروزی، مناسب نبودن سن آن‌ها برای ازدواج، ادامه تحصیل دادن و ... بوده است. همچنین پیشنهادات آنان برای تسهیل ازدواج دانشجویان به خانواده شامل: کمک به آنان برای ازدواج درست و اخلاقی و برداشتن موانع سخت‌گیرانه بوده است.

وفاداری به همسر، خوش اخلاقی (۹۰ درصد)، رضایت والدین، عدم ارتکاب به گناه، عشق و علاقه (۸۰ درصد)، نداشتن سابقه قضایی و کیفری، توانایی مالی، عدم وجود بیماری ارثی (۷۰ درصد)، مدرک تحصیلی، حجاب و پوشش مناسب، سلیقه مشترک (۶۰ درصد) (جدول ۲).

در مورد عوامل مؤثر بر کاهش ازدواج دانشجویان، به ترتیب بالا بودن سطح توقع (۷۷/۷۵ درصد)، عوامل اقتصادی (۷۶/۸ درصد)، عدم اطمینان از آینده شغلی (۷۵/۳۵ درصد)، عدم تطابق فرهنگی (۷۵/۳ درصد)، گرایش به مسائل مالی (۷۳/۲ درصد)، عدم پذیرش مسئولیت زندگی (۷۲/۱۵ درصد)، عدم شناخت کامل (۶۹/۵۵ درصد) مهم ذکر شدند (جدول ۳).

در رابطه با مهم‌ترین معیارهای ازدواج بین جنسیت و رضایت والدین در انتخاب ($P=0/001$)، مذهب مشترک ($P=0/002$)، خوش اخلاقی ($P=0/018$)، عدم ارتکاب به گناه همسر ($P=0/010$)، نداشتن سابقه قضایی و کیفری ($P=0/0001$) در زمینه عواملی که باعث کاهش ازدواج می‌شود، بین جنسیت و عدم تطابق فرهنگی ($P=0/021$) رابطه معناداری وجود داشت.

متغیر سن با معیارهای ازدواج در این مطالعه رابطه معنی داری نداشتند؛ اما در مورد مهم‌ترین عوامل کاهش

جدول ۲: توزیع فراوانی نگرش دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران برحسب

مهم‌ترین معیارهای اعتقادی ازدواج در سال ۱۳۹۲

مقیاس	خیلی مهم و مهم		تا حدودی مهم		کم اهمیت و بی‌اهمیت	
	مؤنث	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث	مذکر
معیار	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
تفاهم اخلاقی	۱۱۵ (۹۷/۴)	۲۳۴ (۹۶/۷)	۷ (۲/۹)	۱ (۰/۸)	۲ (۶)	۱ (۰/۴)
وفاداری به همسر	۱۱۴ (۹۶/۶)	۲۰۲ (۹۵/۹)	۸ (۳/۳)	۳ (۲/۵)	۱ (۰/۸)	۲ (۰/۸)
رضایت والدین در انتخاب	۹۲ (۷۸)	۲۲۱ (۹۱/۳)	۱۷ (۷)	۲۱ (۱۷/۸)	۵ (۴/۲)	۴ (۱/۶)
مذهب مشترک	۷۸ (۶۶/۱)	۱۹۵ (۸۰/۶)	۲۸ (۱۱/۶)	۲۵ (۲۱/۲)	۱۵ (۱۲/۷)	۱۹ (۷/۹)
حجاب و پوشش مناسب	۷۷ (۶۵/۱)	۱۵۳ (۶۳/۲)	۵۴ (۲۲/۳)	۲۶ (۲۲)	۱۵ (۱۲/۷)	۳۵ (۱۴/۵)
خوش اخلاقی	۱۱۱ (۹۴/۹)	۲۳۱ (۹۵/۵)	۴ (۱/۷)	۲ (۱/۷)	۴ (۳/۴)	۷ (۲/۹)
صداقت	۱۱۲ (۹۴/۹)	۲۳۷ (۹۷/۹)	۴ (۳/۴)	۴ (۳/۴)	۲ (۱/۶)	۱ (۰/۴)
عدم ارتکاب به گناه همسر	۹۵ (۸۰/۵)	۲۱۸ (۹۰)	۱۸ (۷/۴)	۲۰ (۱۶/۹)	۳ (۲/۵)	۶ (۲/۵)
نداشتن سابقه قضایی و کیفری	۸۱ (۶۸/۶)	۲۰۴ (۸۰/۲)	۲۵ (۱۰/۳)	۲۵ (۲۱/۲)	۱۲ (۱۰/۲)	۱۳ (۵/۴)

جدول ۳: توزیع فراوانی نگرش دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران برحسب

مهم‌ترین عوامل اعتقادی کاهش ازدواج در سال ۱۳۹۲

مقیاس	موافق		تا حدودی موافق		مخالف	
	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث
معیار	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
عدم تطابق فرهنگی	۸۸ (۷۴/۵)	۱۸۴ (۷۶/۱)	۲۱ (۱۷/۸)	۵۳ (۲۱/۹)	۹ (۷/۶)	۵ (۲/۱)
بالا بودن سطح توقع طرفین	۸۸ (۷۴/۶)	۱۹۶ (۸۰/۹)	۲۳ (۱۹/۵)	۳۸ (۱۵/۷)	۷ (۵/۹)	۸ (۳/۳)
گرایش به مسائل مادی	۸۶ (۷۲/۹)	۱۷۸ (۷۳/۵)	۲۴ (۲۰/۳)	۵۲ (۲۱/۵)	۸ (۶/۸)	۱۲ (۴/۹)
عدم پذیرش مسئولیت زندگی	۷۹ (۶۷)	۱۸۷ (۷۷/۳)	۳۱ (۲۶/۳)	۴۱ (۱۶/۹)	۸ (۶/۸)	۱۴ (۵/۸)
عدم شناخت کامل از طرف مقابل	۷۵ (۶۳/۵)	۱۸۳ (۷۵/۶)	۲۹ (۲۴/۶)	۴۲ (۱۷/۴)	۱۴ (۱۱/۹)	۱۷ (۷)

بحث

پژوهش حاضر با اهداف تعیین معیارهای اعتقادی ازدواج، علل کاهش ازدواج، مشکلات ازدواج و پیشنهادات دانشجویان برای آسان‌تر شدن ازدواج دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی در سال ۱۳۹۲ انجام شده است. طبق نتایج به‌دست آمده بین دیدگاه دختر و پسر مجرد در مورد سن ازدواج از نظر کمیت سن، تشابه و تفاوت وجود دارد. به‌طوری‌که دانشجویان دختر تفاوت سنی ۴-۱ سال و پسران ۴-۲ سال را برای انتخاب همسر خود قبول داشتند. در مطالعه حیدری و همکاران (۱۳۸۵) نیز، پسران به ازدواج با دختران ۴-۳ سال کوچک‌تر از خود و دختران با پسران ۶-۴ سال بزرگ‌تر از خود تمایل داشتند (۶). همچنین در مطالعه کامکار و همکاران (۱۳۷۸)، دانشجویان تفاوت سنی ۷-۴ سال را ذکر کردند (۵).

در این مطالعه حجاب و پوشش همسر از نظر دانشجویان پسر ۲/۶۵ درصد مهم و از نظر دانشجویان دختر ۲/۶۳ درصد مهم گزارش شده است. در مطالعه حرازی و همکاران، حجاب و پوشش همسر کم اهمیت (۱۳ درصد) ذکر شده؛ اما عقیف بودن را نزدیک به ۶۰ درصد مهم دانستند (۲) که با توجه به این تفاوت فاحش نیاز به بررسی بیشتر است.

مطالعه‌ی حاضر نشان داد زیبایی و جذابیت ظاهری از نظر دانشجویان پسر مهم (۸/۶۷ درصد) و از نظر دانشجویان دختر تا حدودی مهم (۴/۵۵ درصد) است. در مطالعه حیدری و همکاران نیز معیار زیبایی و جذابیت ظاهری همسر به‌عنوان یکی از معیارهای خیلی مهم برای

دانشجویان پسر (۷۲ درصد) و تا حدودی مهم برای دختران (۴۲ درصد) بود (۶). در مطالعه حرازی و همکاران زیبایی همسر برای پسران ۶/۵۵ درصد و برای دختران ۱/۳۱ درصد مهم بود (۲). نتایج مطالعه فینگلد در آمریکا (۱۹۹۶) نیز این نکته را مهم نشان می‌دهد (۷). در مطالعه‌ی دیگر، شافر (Schafer) در سال ۱۹۹۶ به ویژگی جذابیت برای هر دو جنس در انتخاب همسر اشاره نمود (۸). هر چهار مطالعه تأییدکننده‌ی نتایج مطالعه حاضر است.

در مورد معیار معرفی همسر توسط دیگران نیز، از نظر دانشجویان پسر ۴/۴۴ درصد و دانشجویان دختر ۳/۳۶ درصد کم اهمیت ذکر شد، نتیجه این‌که جوانان انتظار دارند که در انتخاب خود استقلال داشته باشند و به شیوه‌ی سنتی این کار انجام نشود؛ اما در مورد علل کاهش ازدواج دانشجویان، تفکر بروز افت تحصیلی از نظر دانشجویان پسر ۹/۳۹ درصد و دانشجویان دختر ۵/۴۲ درصد مهم ذکر شده است که دانشجویان دختر نسبت به پسر بیشتر موافق افت تحصیلی بعد از ازدواج هستند. در مورد عامل عدم اطمینان به آینده شغلی، ۷۸ درصد دخترها و ۲/۷۲ درصد دخترها موافق آن بودند که پسرها به دلیل اینکه مسئولیت زندگی بر دوش آنها است بیشتر دغدغه‌ی شغل خود دارند که طبیعی هم به‌نظر می‌رسد. در مورد عدم اطمینان از ادامه تحصیل و ترک تحصیل ۴۷ درصد دانشجویان پسر موافق و ۱/۳۸ درصد دانشجویان دختر تا حدودی موافق بودند.

به‌طور کلی نتایج این تحقیق نشان داد، از دیدگاه

دانشجویان از جمله: مشکلات اقتصادی و عدم اطمینان به آینده شغلی، جهت تأمین بهداشت و سلامت ازدواج دانشجویان باید با فراهم نمودن امکانات مالی، مهیا نمودن شرایط مناسب برای آشنایی بیشتر دانشجویان با یکدیگر، حمایت بیشتر خانواده و مسئولین و تضمین آینده شغلی دانشجویان اقدام نمود تا دانشجویان پسر و دختر با دیدگاه بهتر و نگرش مثبت‌تری به سمت این سنت پسندیده گام بردارند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از تمام مسئولین آموزش دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی مازندران و دانشجویانی که ما را در اجرای هرچه بهتر این مطالعه یاری رساندند، کمال تشکر و قدردانی را می‌نماییم. همچنین از معاونت تحقیقات و فناوری و کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی مازندران جهت تأمین مالی این طرح کمال تشکر و قدردانی را داریم. این طرح با کد ۹۱-۲۶۶ و مورخ ۹۱/۱۲/۲ مصوب معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی مازندران است.

دانشجویان معیارهایی چون تفاهم اخلاقی، صداقت، وفاداری، خوش‌اخلاقی، رضایت والدین، عشق و علاقه، عدم ارتکاب به گناه آشکار و مذهب مشترک به‌عنوان معیارهای مهم‌تر هستند. در مطالعه میری و همکاران (۱۳۷۴) نیز باایمان بودن، خوش‌اخلاقی، مسئولیت‌پذیری و وفاداری مهم ذکر شد (۹). در مورد عوامل کاهش ازدواج نیز به ترتیب بالا بودن سطح توقع، عوامل اقتصادی، عدم پذیرش مسئولیت زندگی، گرایش به مسائل مالی، عدم اطمینان از آینده شغلی، عدم تطابق فرهنگی و عدم شناخت کامل مهم ذکر شدند که در مطالعه میری و همکاران (۱۳۷۴) نیز علل اقتصادی، عدم اطمینان به آینده شغلی، عدم شناخت کامل از طرف مقابل، عدم تطابق فرهنگی و بالا بودن سطح توقع طرفین مهم گزارش شدند که با نتایج مطالعه کنونی همخوانی دارد (۹).

یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که ازدواج و تشکیل زندگی برای دانشجویان اهمیت خاصی دارد و معیارها و دلایل مهم اعتقادی ذکر شده توسط دانشجویان براساس فرهنگ و مذهب حاکم بر جامعه می‌باشد؛ بنابراین باتوجه به عوامل کاهش‌دهنده ازدواج

References

1. Akkasheh G. Assessing the mental health of university students in Kashan Medical Sciences. Iranian Journal Psychiatry and Clinical Psychology. 2000; 5(4): 11-17 (Persian).
2. McMichael AJ, Hetzel BS. Mental health problems among university students, and their relationship to academic failure and withdrawal. The Medical Journal of Australia. 1975; 1(16): 499-504.
3. Morgan WP, Goldston SE. Exercise and mental health. United Kingdom: Taylor & Francis; 2013.
4. Naghibi F, Alizadh M, Haghghi H, Salimi M, Hesam Z, Hesam AA. The study of the effects of sport, cultural and artistic activities on students mental health and their social intimacy. Life Science Journal. 2012; 9(2): 30-35.
5. Sayyed Nozadi M. Principles and generalities of epidemiology. Tehran: Vagheie Publication; 2000 (Persian).
6. Phipps C. Fundamental of nursing. Philadelphia: Lippincott; 2001.
7. DeLaune S, Ladner P. Fundamentals of nursing. Boston: Cengage Learning; 2010.
8. Pajevic I, Sinanovic O, Hasanovic M. Religiosity and mental health. Psychiatria Danubina. 2005; 17(1-2): 84-89.
9. Corey G, Seyed Mohammadi Y. Theory and application of counseling and psychotherapy. Tehran: Aras Baran publication; 2005 (Persian).
10. Rajabnezhad MR, Hajji Y, Mahdavi Talib A, Rajabnezhad S. The study of Islamic life style in the view of Haiat-e-Tayebeh (Pure Life) in the Holy Quran. Research and Scientific Journal of Health and Medical Training and Treatment Ministry. 2012; 1: 9-29 (Persian).
11. Kaviani M. Quantification and measurement of Islamic lifestyle. Psychology and religion.

- 2011; 4(2): 27-44 (Persian).
12. Kajbaf MB, Sajjadiyan P, Kaviyani M, Anvari H. The relationship between Islamic life style and happiness about life satisfaction among University students in Isfahan. *Rananshenasi va Din*. 2011; 4(4): 61-74 (Persian).
  13. Bahrami Nejad N, Hanifi N, Mosavi Nasab N, Alimohammadi R, Bagheri Asl A. Comparison between the effect of family-based and individual-based training on reducing body mass index and life style. *Journal of Zanjan University Medical Science*. 2008; 16(62): 67-76 (Persian).
  14. Samimi R, Masror D, Hosseini F, Tamadonfar M. The relationship between Islamic life style and students' mental health. *Iranian Nursery Journal*. 2007; 19(48): 83-93 (Persian).
  15. Nealman J, Persaoud R. The Roles of religion in prevention and promotion. *Prevention in Human Service*. 1995; 1(5):161-205.
  16. Poursharifi H, Pairoie H, Tarmyan F, Zrany F, Waqar M. Study the mental health of new-comer students of Sciences Ministry universities. Second seminar on students' mental health. Tehran, Iran; 2004 (Persian).
  17. Williams DR, Sternthal MJ. Spirituality, religion and health: evidence and research directions. *Medical Journal of Australia*. 2007; 186(10): 47-50.
  18. Cheraghi M, Mawlavi H. The relationship between different aspects of religiousness and mental health in students of Isfahan University. *Educational and Psychiatric Researches*. 2006; 2(2): 1-22 (Persian).
  19. Kanek Keshi A. The relationship of practical belief in religious believers and mental health and finding entity in male and female students of Islamic Azad University. Behbahan branch. The international conference on psychology and its application in society. Tehran, Iran; 2008 (Persian).
  20. Hassan SA, Shabani J, Ahmad A, Baba M. Moderating influence of gender on the link of spiritual and emotional intelligences with mental health among adolescents. *Life Science Journal*. 2011; 8(1): 106-112.
  21. Kalantari M. The blueprint of Islamic thought in clinical psychology. *Behavioral sciences in the realm of Islam Isfahan*. Isfahan: Isfahan University of Medical Sciences; 2009 (Persian).
  22. Kaviani M. Islamic lifestyle and its measurement tools. Qom: Research Center of Hozeh; 2012 (Persian).
  23. Omidian M. Study the situation of finding entity in religious aspects and interpersonal relations and its relationship with mental health in male and female students of pre-university students in Khuzestan province. Khuzestan: Research council of education in Khuzestan province; 2003 (Persian).
  24. Homan A. Normalization and standardization of general health questionnaire. Tehran: Institution of Training Researches of Tarbiat Moallem University; 1997 (Persian).
  25. Zahid-Babelan A, Rezaei-Jamaloei H, Herfati-Sobhani R. The relationship among attachment to God, resiliency and life's meaningfulness in the students. *Science and Research in Applied Psychology*. 2012; 13(3): 75-85 (Persian).
  26. Hadianfar H. Mental sense of well-being and religious activity in a group of Muslims. *Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2005; 11(2): 224-232 (Persian).
  27. Hosseini Qummi T, Salimi Bejestani H. The relationship between religious orientation and resiliency among mothers having children with disease. *Psychology and Religion*. 2011; 3: 69-82 (Persian).
  28. Yang KP, Mao XY. A study of nurses' spiritual intelligence: A cross-sectional questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*. 2007; 44(6): 999-1010.
  29. Fountoulakis KN, Siamouli M, Magiria S, Kaprinis G. Late-life depression, religiosity, cerebrovascular disease, cognitive impairment and attitudes towards death in the elderly: Interpreting the data. *Medical Hypotheses*. 2008; 70(3): 493-496.
  30. Mahoney A. Religion and Conflict in Marital and Parent-Child Relationships. *Journal of Social Issues*. 2005; 61(4): 689-706.